

บทความของนายปรีดี พนมยงค์

เรื่อง

ชาติคงมีอยู่

(ลงพิมพ์ในนิตยสาร "เพื่อนไทย" ฉบับกันยายน ๒๕๑๔
ของสมาคมนักเรียนไทยในสหพันธรัฐเยอรมัน)

จัดพิมพ์โดย

นายไชยวัฒน์ ธีระพันธุ์

และ

นายมหิตพิล อัมพุนันท์

อดีตนายกสมาคมนักเรียนไทยในสหพันธรัฐเยอรมัน ๒๕๑๖

358860

TULIB

3 1379 00231075 4

วิรุทธิ์ ลมัตตวิบูลย์

บทความของนายปรีดี พนมยงค์

เรื่อง

ชาติคงมีอยู่

(ลงพิมพ์ ในนิตยสาร "เพื่อนไทย" ฉบับกันยายน ๒๕๐๘
ของสมาคมนักเรียนไทยในสหพันธรัฐเยอรมัน)

จัดพิมพ์โดย

นายไชยวัฒน์ ธีระพันธุ์

และ

นายมหัทธพล อัมพูนันท์

อดีตนายกสมาคมนักเรียนไทยในสหพันธรัฐเยอรมัน ๒๕๑๖

อภิรักษ์ ทนากา 3.-
23 ก.พ. 2544

จาก

9
JC
311
2/46

บทความของนายปรีดี พนมยงค์

เรื่อง

ชาติคงมีอยู่

(ลงพิมพ์ในนิตยสาร “เพื่อนไทย” ฉบับกันยายน ๒๕๑๘ ของสมาคมนักเรียนไทยในสหพันธรัฐเยอรมัน)

๑. สังคมประกอบด้วยมนุษย์ซึ่งมีลักษณะทั่วไปเหมือนกัน แต่ปัจจุบันนี้มนุษย์ชาติได้แยกกันอยู่เป็นหลายสังคมชาติ (National Society) ที่แต่ละสังคมนั้นครอบครองดินแดนส่วนหนึ่งของโลก สังคมชาติหนึ่ง ๆ มีกายทางสังคม (Social Organism) โดยเฉพาะ จึงมีสัญลักษณ์เฉพาะตามสภาพ, ที่องที่, กาลสมัยของแต่ละสังคม

ชาติ (Nation) คงมีอยู่

ท่านจะไปยังประเทศของชาติอื่น ไม่ว่าประเทศแห่ง
กายสังคมนิยมหรือประเทศนอกกายสังคมนิยม แต่ละประเทศ
นั้นก็เรียกร้องให้ท่านแสดงเอกสารเดินทางที่มีข้อความปรากฏ
ชัดแจ้งว่าท่านเป็นคนสัญชาติ (Nationality) ไท ท่านจะอยู่ใน

ประเทศใดดังกล่าวก็ต้องขอใบอนุญาตมีถิ่นที่อยู่แสดงว่า ท่าน
เป็นคนสัญชาติใด

๒. การที่บางคนและบางเชื้อชาติมีความนึกคิดว่าตน
ไม่มีชาตินั้นก็เนื่องจากเหตุดังต่อไปนี้

๒.๑ จิตสำนึกทางสสารธรรมคือจิตสำนึกที่เกิดจาก
สภาพความเป็นอยู่ทางสังคมที่บุคคลใดประสบแก่ตนเองว่า ตน
ถูกดอนสัญชาติและไม่มีชาติใดที่จะยอมรับว่าบุคคลนั้นเป็นคน
ของชาตินั้นก็เป็นธรรมดาที่บุคคลนั้นเกิดจิตสำนึกว่าตนไม่มีชาติ

ส่วนบุคคลแห่งบางเชื้อชาติ ซึ่งเดิมเคยมีชาติของตน
แต่ภายหลังชาติของตนถูกลบล้างไปจากดินแดนที่พวกตน
ครอบครองอยู่อันเป็นลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งแห่งลักษณะ
ความเป็นชาติ เช่น คนเชื้อชาติยิวซึ่งเดิมเคยมีชาติครอบครอง
ดินแดนปาเลสไตน์ ต่อมาใน ค.ศ. ๗๐ จักรพรรดิ (Emperor)
ติตุส แห่งจักรวรรดิ (Empire) โรมัน ได้เข้ายึดครอง
ปาเลสไตน์ขับไล่คนยิวจากดินแดนนั้น คนยิวจึงพากันมาอพยพ
ไปอาศัยดินแดนของชาติอื่น ๆ ลักษณะแห่งความเป็นชาติ
(Nation) ของคนยิวก็หมดสิ้นไป คนยิวไปอาศัยในดินแดน

ของชาติโลกี้ถูกคนของชาตินั้นรังเกียจเทียบกันที่ โดยไม่ยอม
 ให้คนยิวเป็นคนสัญชาติของชาตินั้น ๆ อีกทั้งคนยิวยังยึดมั่น
 ประพฤติตามศาสนาและวัฒนธรรมยิวตามสังคมเดิมของตน
 สภาพของยิวจึงเป็นเพียงกลุ่มเผ่าพันธุ์ (Ethnic Group) หรือ
 เป็น "เชื้อชาติ" (Races) ชนิดหนึ่งที่ไม่มีลักษณะเป็นชาติ
 สภาพความเป็นอยู่ทางสังคมเช่นนั้นจึงก่อให้เกิดจิตสำนึก
 ว่าตนไม่มีชาติ

ภายหลังที่ทรศนะประชาธิปไตยเกิดขึ้นในยุโรปโดย
 เฉพาะภายหลังปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ หลายประเทศยุโรป
 ได้ให้สิทธิทางนิตินัยแก่คนยิวที่เกิดในประเทศนั้น ๆ เป็นคน
 สัญชาติของประเทศนั้น ๆ ได้ แต่ในทางพฤตินัยนั้นมีคน
 จำนวนไม่น้อยของชาตินั้น ๆ ยังมีความรังเกียจเทียบกันคน
 เชื้อชาติยิว เช่น มาร์กซ์ที่มีกำเนิดเป็นคนเชื้อชาติยิว แม้
 บิดาของท่านได้เลิกนับถือศาสนาและวัฒนธรรมยิวแล้วนับถือ
 ศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์และถือวัฒนธรรมอย่างคน
 เยอรมันก็ตาม แต่คนเยอรมันจำนวนไม่น้อยก็รังเกียจท่าน
 ส่วนคนเชื้อชาติยิวอีกจำนวนหนึ่งก็มิได้ภักดีต่อชาติที่ตนมี
 สัญชาติอยู่ หากตนยังมุ่งภักดีต่อกันเชื้อชาติเดียวกันอยู่เป็น

ใหญ่ ฉะนั้นรัฐบาลของบางประเทศเช่นเยอรมันนาซีที่รังเกียจยิวจึงได้มีการทำลายคนยิวในลักษณะเป็นเชื้อชาติโดยมิได้จำแนกเป็นยิวที่ภักดีต่อชาติเยอรมันหรือยิวที่ไม่ภักดีต่อชาติเยอรมัน ในสมัยสตาลินและตีปมาจนทุกวันนี้ คนยิวในสหภาพโซเวียตก็ยังถูกรัฐบาลรังเกียจเทียบฉันทและไม่ไว้วางใจในความภักดีของคนยิวต่อสหภาพโซเวียต ในทางทฤษฎีสตาลินวิจารณ์ไว้ว่า กลุ่มชนเชื้อชาติยิวที่อาศัยอยู่ในดินแดนของชาติอื่นไม่เข้าลักษณะแห่งความเป็น "ชาติ" (Nation) ซึ่งตรงต่อจิตสำนึกของคนยิวตั้งกล่าวนั้น

๒.๒ ความนึกคิดทางจิตธรรมหรือจิตนิยมของบางคนและบางจำพวกที่แม้ตนมิได้ถูกถอนสัญชาติหรือมิใช่เป็นคนเชื้อชาติที่ไม่มีชาติ แต่ตนนึกคิดว่า "ไม่มีชาติ" เช่นหลี่ลี่ชาน อดีตหัวหน้าพรรคคอมมิวนิสต์จีนก่อนเหมาเจ๋อตงนั้น นายหลี่รักษาความมีสัญชาติจีนของตน หากสั่งสอนให้สานุศิษย์ในประเทศจีนและในบางประเทศดื้อคติ "ไม่มีชาติ" โดยอ้างว่า มาร์กซ์สอนไว้ว่า "กรรมกรไม่มีชาติ" ฉะนั้นเราจึงต้องพิจารณาว่ามาร์กซ์สอนไว้เช่นนั้นหรือไม่

แถลงการณ์พรรคคอมมิวนิสต์ซึ่งมาร์กซ์กับเองเกลส์
 ได้ร่างขึ้นใน ค.ศ. ๑๘๔๗ และพิมพ์ครั้งแรกใน ค.ศ. ๑๘๔๘
 นั้น ได้จัดทำขึ้นเป็นต้นฉบับ ๖ ภาษา คือ อังกฤษ, ฝรั่งเศส,
 เยอรมัน, อิตาลี, เพลมิชและเคนิช (เคนมาร์ก) พรรค
 คอมมิวนิสต์จีนก่อนสมัยเหมาเจ๋อตงเป็นประธาน (ก่อน ค.ศ.
 ๑๙๓๕) ได้เคยแปลเป็นภาษาจีนไว้และได้มีผู้อาศัยคำแปลภาษา
 จีน แปลเป็นภาษาไทยอีกทอดหนึ่ง ต่อมาเมื่อ ค.ศ. ๑๙๗๔
 (พ.ศ. ๒๕๑๗) สำนักพิมพ์ภาษาต่างประเทศ ณ กรุงปักกิ่งได้
 แปลเป็นภาษาไทย ผู้พิมพ์แถลงไว้ว่าฉบับภาษาไทยนี้แปลจาก
 “สรณิพนธ์มาร์กซ์และเองเกลส์” เล่ม ๑ ฉบับ ภาษาจีน ผู้แปล
 ได้ชี้แจงว่าได้เทียบกับฉบับภาษาอังกฤษและบางแห่งได้เทียบ
 กับต้นฉบับภาษาเยอรมันด้วย ปัญหาเบื้องต้นที่เราควรสังเกต
 คือผู้แปลสามารถเทียบต้นฉบับภาษาอังกฤษกับเยอรมันได้ แต่
 เหตุใดไม่แปลเป็นภาษาไทยจากต้นฉบับภาษาอังกฤษหรือ
 เยอรมันโดยตรง แทนที่จะอ้อมค้อมแปลเป็นภาษาไทยจาก
 คำแปลภาษาจีน ผมไม่สามารถวิจารณ์คำแปลภาษาจีน แต่ขอ
 พิจารณาคำแปลฉบับภาษาไทยของสำนักพิมพ์นั้นว่า ตรงกับ

ฉบับภาษาอังกฤษและภาษาเยอรมันซึ่งผู้แปลแจ้งว่า ได้เปรียบเทียบกันแล้ว โดยเฉพาะประเด็นสำคัญที่อ้างกันว่า มาร์กซ์สอนไว้ว่า กรรมกรไม่มีชาติ และการเข้าใจกันว่าลัทธิ "Internationalism" คือลัทธิไม่มีชาติ

ในหน้าต้นของแถลงการณ์ฉบับภาษาอังกฤษมีความว่า
 "To this end, Communists of various nationalities have assembled in London, and sketched the following manifesto, to be published in the English, French, German, Italian, Flemish, and Danish languages."

สำนักพิมพ์ภาษาต่างประเทศกรุงปักกิ่งแปลเป็นไทยดังต่อไปนี้

"ด้วยวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้ ชาวพรรคคอมมิวนิสต์ประเทศต่าง ๆ จึงได้มาประชุมกันที่ลอนดอนและร่างแถลงการณ์ประกาศต่อทั่วโลกเป็นภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี เฟลมิช และเดนมาร์ก ดังต่อไปนี้"

ผมไม่คัดค้านคำแปลตอนอื่นของวรรคนี้ แต่ไม่เห็น

ท้วงเฉพาะคำว่า “Nationalities” ซึ่งสำนักพิมพ์นั้นแปลว่า “ประเทศ” เพราะทำให้คนไทยไม่อาจเทียบต้นฉบับภาษาอังกฤษได้เข้าใจผิดว่า “ไม่มีชาติ” คือ คงมีแต่ประเทศ ถ้าอังกฤษนั้นไม่มีทางจะแปลว่า “ประเทศ” ได้ เพราะคนที่รู้ภาษาอังกฤษพอประมาณก็เข้าใจได้ว่า คำอังกฤษนั้นหมายถึงคนของ “ชาติ” หรือ “ชนชาติ” ต่าง ๆ ก็ยังมี “ชาติ” อยู่

ท่านที่รู้ภาษาเยอรมันก็ขอให้เทียบกับฉบับภาษาเยอรมันที่มีความว่า

Zu diesem Zweck haben sich Kommunisten der verschiedensten Nationalität in London versammelt und das folgende Manifest entworfen, das in englischer, französischer, deutscher, italienischer, flämischer und dänischer Sprache veröffentlicht wird.

ท่านก็จะเห็นว่าฉบับภาษาเยอรมันใช้คำว่า “Nationalität” ตรงกับคำภาษาอังกฤษ “Nationalities” ถ้าหากฉบับภาษาเยอรมันต้องการให้หมายถึง “ประเทศ” โดยมิให้มีความหมายระลึกลงถึงความมีชาติแล้วก็ต้องใช้คำว่า “Land”

อีกตอนหนึ่งซึ่งบางคนชอบอ้างประโยคต้นของวรรค
ที่มาร์กซ์กล่าวถึงเรื่องชาติแล้วก็ถือเป็นคำขวัญว่า “คนงานไม่
มีชาติ” โดยผู้อ้างมิได้อ้างความเต็มทั้งวรรค ผมจึงขอให้ท่าน
คัดต้นฉบับภาษาอังกฤษของวรรคนั้นที่มีความว่า

The workingmen have no country. We cannot
take from them what they have not got. Since the
proletariat must first of all acquire political supremacy,
must rise to be the leading class of the nation, must
constitute itself the nation, it is, so far, itself national
though not in the bourgeois sense of the word.

สำนักพิมพ์นั้นแปลเป็นภาษาไทยว่า

“กรรมกรไม่มีปิตุภูมิ จะลึกรอนสิ่งที่พวกเขาไม่มีนั้น
ไม่ได้ เพราะว่าชนกรรมมาชีพก่อนอื่นจะต้องได้การปกครองทาง
การเมือง จะต้องเขยิบขึ้นไปเป็นชนชั้นของประชาชาติ จัด
ตั้งตนเองขึ้นเป็นประชาชาติ ฉะนั้นชนกรรมมาชีพเองในระยะ
ชั่วคราวยังเป็นของประชาชาติ แม้คำว่า “ของประชาชาติ”
ในที่นี้ต่างกันอย่างสิ้นเชิงกับที่ชนชั้นนายทุนเข้าใจก็ตาม”

ผมไม่เห็นด้วยในการแปลคำว่า "Country" ว่า
 "ปิตุภูมิ" เพราะคำอังกฤษนั้นคนไทยที่รู้ภาษาอังกฤษบ้าง
 เล็กน้อยก็ย่อมรู้ว่าหมายถึง "ประเทศ" แต่ผู้แปลกลับแปลว่า
 "ปิตุภูมิ" เพื่อแสดงตามความในประโยคต้นแห่งวรรคนั้นว่า
 "กรรมกรไม่มีปิตุภูมิ" แต่ในวรรคภาษาอังกฤษที่ผมอ้างไว้
 ก่อนข้างต้นนั้น ผู้แปลเป็นไทยกลับแปลคำว่า "Nationalities"
 ว่า "ประเทศ" ส่วนคำว่า "Nation" ซึ่งคนไทยที่รู้ภาษา
 อังกฤษก็รู้กันมานานแล้วว่าหมายถึง "ชาติ" แต่ผู้แปลนิยม
 แปลตามคำแปลของท่านผู้หนึ่งซึ่งเมื่อประมาณ ๔๐ ปีมาแล้ว
 แปลชื่อหนังสือพิมพ์ของท่าน "The Nation" ว่า "ประชา
 ชาติ" ผู้แปลจะแปลตั้งนั้นโดยบริสุทธิ์ใจก็ไม่ขัดข้อง แต่ถ้า
 ประสงค์จะให้คำว่า "ชาติ" ลางเลือนไปผมก็ต้องขอตั้งข้อ
 สงเกตไว้ คำว่า "so far" ผู้แปลๆ เป็นไทยว่า "ในระยะ
 ชั่วคราว" ซึ่งในภาษาไทยคำว่า "ชั่วคราว" หมายถึงระยะเวลา
 สั้น แต่การที่ชนชั้นคนงานชนิด (Species) ที่เรียกว่า
 "Proletariat" ได้จัดตั้งตนเองขึ้นเป็น "Nation" นั้น
 หมายถึงการเป็นชนชั้นนำของ "Nation" ซึ่งต้องใช้เวลาช้

นานหลายชั่วคนก็จนกว่าสังคมจะบรรลุถึงซึ่งสังคมคอมมิวนิสต์ที่ชนชั้นต่าง ๆ รวมทั้งชนชั้นคนงานเหือดหายไป (Wither away) จึงนับว่าเป็นเวลาช้านานหลายร้อยหลายพันปี คำว่า "so far" ในที่นั้นหมายถึง "to that extent" คือทราบเท่าที่ยังมีชนชั้นคนงานชนิต "Proletariat" เป็นผู้นำอยู่ คำว่า "Nation" ผู้แปลเป็นไทยว่า "ของประชาชาติ" ซึ่งแม้จะเป็นการแปลตามตัวก็ตาม แต่ในสาระของความหมายก็คล้อยจะออกห่างจากความหมายของการเป็น "ชนชาติ"

ต้นฉบับภาษาเยอรมันมีความว่า

Die Arbeiter haben kein Vaterland. Man kann ihnen nicht nehmen, was sie nicht haben. Indem das Proletariat zunächst sich die politische Herrschaft erobern, sich zur nationalen Klasse erheben, sich selbst als Nation konstituieren muss, ist es selbst noch national, wenn auch keineswegs im Sinne der Bourgeoisie.

คำว่า "Vaterland" แปลเป็นไทยได้ว่า "ปิตุภูมิ"
 แต่กรรมกรเยอรมันกับอีก ๕ ชาติ ที่ประชุมกันร่างแถลงการณ์
 นั้นจะเข้าใจอย่างไรเป็นอีกเรื่องหนึ่ง เพราะภายหลังประกาศ
 แถลงการณ์เป็นเวลากว่า ๑๐๐ ปีแล้วจนถึงขณะนี้ชนชั้นคน
 งานของประเทศนั้น ๆ ยังถือว่ามีชาติและปิตุภูมิของตน แม้
 แต่ชนชั้นคนงานจีนที่เป็นชนชั้นนำของจีนก็ยังเคารพต่อกรรม
 ชาติและปิตุภูมิของเขา เหมาะเจอตงได้กล่าวไว้ว่า "เราเป็น
 นักระหว่างชาติ" (Internationalist) และเป็นผู้รักปิตุภูมิ
 (Patriot) คนงานไทยที่เคยไปในงานฉลองวันชาติจีนก็สังเกต
 เห็นได้เองว่าในวันนั้น (๑ ตุลาคม) มีการชักธงชาติจีนขึ้น
 สู่ออกเสาที่บริเวณจตุรัสเทียนอันเหมิน แตรวงบรรเลงเพลง
 ชาติจีน ผู้ที่ไม่เคยไปร่วมฉลองงานนั้นแต่ได้ฟังวิทยุปักกิ่งก็
 จะได้ยินผู้กระจายเสียงพรรณนาถึงความเป็นไปในงานนั้นและจะ
 ได้ยินเขากล่าวถึง "ธงชาติจีน" และ "เพลงชาติจีน" มิใช่
 "ธงประชาชาติจีน" "ธงปิตุภูมิจีน" "เพลงประชาชาติจีน"
 "เพลงปิตุภูมิจีน" เราควรสังเกตว่าชนชั้นกรรมกรจีนเป็นชน
 ชั้นนำมาหลายปีแล้ว ชาติจีนหรือปิตุภูมิก็ยังมีอยู่ ฉะนั้นมิใช่

“ในระยะชั่วคราว” ก็ระยะเวลาสั้น ๆ เท่านั้น หากชนชั้น
 กอนงานชนิต “Proletariat” จึงจะเป็นชนชั้นนำต่อไปอีก
 ช้านานหลายชั่วคนจนกว่าจะถึง สังคมคอมมิวนิสต์ซึ่งชนชั้นจะ
 เทือกหายไปหมดสิ้นตามทฤษฎีของมาร์กซ์

๒.๓ “ทรยศนะไม่มีชาติ” ของผู้ที่รับอิทธิพลจากอนา-
 ริปไตย (Anarchism) และจากลัทธิ “อนาร์โก-ซินดิคาลิสซึม”
 (Anarcho-Syndicalism)

ลัทธิอนาธิปไตยถือว่าบุคคลต้องมีเสรีภาพที่จะทำการ
 ตามอำเภอใจได้อย่างเต็มที่ ฉะนั้นจึงเห็นว่าไม่ต้องมี “รัฐ”
 (State) และไม่มี “รัฐบาล” (Government) ที่จะบังคับ
 มนุษย์ มนุษย์ทั้งหลายในโลกก็ต้องแยกกันเป็นกลุ่มหรือ
 สมาคมซึ่งสมานกันโดยความสมัครใจในการผลิตปัจจัยในการ
 ดำรงชีพ ฉะนั้นจึง “ไม่มีชาติ” “ไม่มีปีศาจ” ลัทธิอนาธิปไตย
 แตกต่างกับมาร์กซ์หลายประการ ซึ่งมาร์กซ์กับสตาลินได้ต่อสู้
 ทรยศนะของลัทธิอนาธิปไตยตลอดมา

ในปีปลายแห่งศตวรรษที่ ๑๙ ได้มีลัทธิซินดิคาลิสซึม
 (Syndicalism) จุติขึ้นในยุโรปตะวันตกซึ่งเรียกร้องให้กรรม-

กรอุตสาหกรรม จัดตั้งเป็นหน่วยอิสระต่าง ๆ ขึ้นเพื่อสมาน
 ระหว่างกันในการล้มระบบทุน ลัทธินี้มีความเห็นคล้ายกับลัทธิ
 อนาธิปไตยที่ว่า “รัฐ” (State) และรัฐบาลเป็นเครื่องมือ
 แห่งการกดขี่ ฉะนั้นถ้าหากล้มระบบทุนได้แล้ว องค์การ
 กรรมกรก็เข้าควบคุมและบริหารการผลิตของสังคม คำอังกฤษ
 “Syndicalism” (ซินดิกาลิสม์) ถ่ายทอดมาจากคำฝรั่งเศส
 “Syndicalisme” ซึ่งเดิมหมายความว่า ลัทธิสหภาพแรง
 งาน (Unionism) จึงทำให้มีผู้เข้าใจสับสนปะปนกับลัทธิ
 มาร์กซ์ที่ถือว่า “ชนชั้นผู้ไร้สมบัติ” (Proletariat) หรือชน
 ชั้นคนงาน (Working Class) จะต้องเป็น “ชนชั้นนำ”
 ในการปฏิวัติต่อสู้ระบบทุน

ต่อมาในต้นศตวรรษที่ ๒๐ ได้มีลัทธิ “อนาร์โก-ซิน
 ดิกาลิสม์” เกิดขึ้นคือ เอาทรรชนะอนาร์กิสต์ (อนาธิปไตย)
 ผสมเข้ากับทรรชนะซินดิกาลิสม์ ลัทธินี้มีอิทธิพลทำให้สาวก
 ส่วนหนึ่งของมาร์กซ์ยุ่งเหยิงโดยเข้าใจผิดว่า ถ้าถือกรรมกร
 เป็นผู้นำแล้ว กรรมกรก็ต้องไม่มีชาติหรือไม่มีปิตุภูมิ โดยที่
 มาร์กซ์กับองเกลส์วายชนม์ไปก่อนแล้ว เสนินจึงโจมตีลัทธิ

อนารโก-ซินติกาลิสม์ต่อมา ซึ่งมีบทความกล่าวไว้ว่า “ชาติ
 ยังคงมีอยู่อีกช้านาน, ช้านาน, มาก” (เลนนีใช้คำว่า “Long
 (ช้านาน) ช้ากัันสองหนว่า “Long, Long”) เลนนีวายชนม์
 ไปแล้ว สตาลินก็โจมตีลัทธิอนารโก-ซินติกาลิสม์ต่อมา
 อย่างแรง

นายหลี่ชาน อดีตหัวหน้าพรรคคอมมิวนิสต์จีนก่อน
 เหมาเจ๋อตง (ก่อนค.ศ. ๑๙๓๕) ได้ไปอาศัยอยู่ในสหภาพโซ
 เวียตภายหลังจากที่เขาถูกออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคตั้ง
 กล่าว เขาก็ยังนิยมชมชอบตามแนวทางที่ได้รับอิทธิพลจาก
 ลัทธิอนารโก-ซินติกาลิสม์ซึ่งเป็นพันธมิตรของกลุ่มกรรมกร
 ฝ่ายค้านตามแนวทางของทรอตสกี นายหลี่ชานถูกสตาลิน
 สั่งจับไปขังไว้ เมื่อนายหลี่ชานรับแก้ไขทรรศนะผิดแล้ว เขา
 ก็ได้รับการปล่อยตัวแล้วทำงานในสำนักพิมพ์ภาษาต่างประเทศ
 ของโซเวียต ต่อมาก็กลับประเทศจีน ได้รับตำแหน่งเป็น
 รัฐมนตรีในกระทรวงกรรมกรและ ถูกลดตำแหน่งต่ำลงทุกที
 แล้วก็พ้นจากกระทรวงกรรมกร นายหลี่ฯ อาจแก้ไขทรรศนะ
 ผิดของตนเองโดยเฉพาะ แต่นายหลี่ฯ มิได้แจ้งให้สานุศิษย์

ในประเทศจีนและในบางประเทศที่รับอิทธิพลมาจากเขานั้น
 แก่ทรศนะผิตค้วย ส่วนนายหลิวเซ่าจี้ได้เขียนบทความหลาย
 เรื่องเกี่ยวกับทรศนะเอียงขวาเอียงซ้าย ก็เพียงแต่กล่าวว่า
 นายหลิว มีทรศนะเอียงซ้ายเท่านั้นเองและว่านายหลิว ได้แก้
 ทรศนะเอียงซ้ายแล้ว นายหลิว มิได้ชี้ให้ชัดว่า นายหลิว
 มิได้เพียงแต่เอียงซ้ายธรรมดา หากนายหลิว มีทรศนะตาม
 แนวทางอนาร์โก-ซินติกาติสม์ จึงทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่า นาย
 หลิว เป็นนักมาร์กซิสต์แต่เอียงซ้ายและนายหลิว ก็ได้แก้ไข
 แล้ว การอภิวัฒน์ใหญ่ทางวัฒนธรรมของชนชั้นผู้ไร้สมบัติจีน
 จึงได้ทำการ ต่อสู้ นายหลิวี่ซานซึ่งทรศนะของเขายังฝังอยู่ใน
 สถานุศิษย์และผู้เจริญรอยตาม บทความของหนังสือพิมพ์
 “เหรินหมินยี่เป่า” ฉบับ ๑๖ มิถุนายน ๑๙๖๗ ก็แสดงให้
 เห็นว่า การอภิวัฒน์ใหญ่ทางวัฒนธรรมนี้ได้ต่อสู้ทรศนะ
 อนาธิปไตยซึ่งหมายรวมถึงทรศนะ “อนาร์โก-ซินติกาติสม์”
 ที่ขัดต่อลัทธิมาร์กซ์-เลนินและความกึกของเหมาเจ๋อตง

นอกจากบทความของหนังสือพิมพ์ฉบับที่อ้างถึงแล้ว
 นี้ก็ยังมียี่กหลายบทความของเหมาเจ๋อตงที่แสดงถึงว่า ชาติ

ยังคงมีอยู่ เช่นคำที่กล่าวว่า “เราเป็นนักระหว่างชาติและเป็นผู้รักปิตุภูมิ”

น่าสังเกตว่าบุคคลจำนวนหนึ่งที่โฆษณาว่าลัทธิ “Internationalism” ตามความเข้าใจของพวกเขาก็คือ “ลัทธิไม่มีชาติ” “นั่นก็ดีหรือพวกเขาถือว่า “ชาติ” เป็นเรื่องอันคับรองคือต้องเอาลัทธิไม่มีชาติขึ้นก่อน “ชาติ” ก็ดีนั้นเมื่อถึงคราวปฏิบัติเพื่อความเป็นอยู่ของเขาแล้ว เขาก็ไม่ปฏิบัติให้เป็นจริงตามนั้นเช่นขณะที่เขาอยู่ในสังคมที่เขามีสัญชาติ เขาก็แสดงว่าเขามีสัญชาติของชาตินั้น ถ้าเขาต้องการมีถิ่นที่อยู่ในสังคมอื่น เขาก็ไม่แจ้งว่าเขาถือลัทธิไม่มีชาติ หากเขาเอาหนังสือเดินทางที่สังคมซึ่งเขามีสัญชาติเป็นหลักฐานขออนุญาตมีถิ่นที่อยู่ในสังคมอื่น ทั้งนี้แสดงว่าถ้าเขาต้องการเอาประโยชน์จากชาติที่ตนมีสัญชาติเขาก็ถือว่ามี “ชาติ” หรือยกเอาเรื่อง “ชาติ” เป็นอันดับที่ ๑ ก่อนลัทธิไม่มีชาติ แต่ถ้าจะอุทิศตนแล้วเขาก็ไม่อุทิศตนให้แก่ชาติ หากอุทิศตนให้สังคมอื่น ๆ เป็นอันดับที่หนึ่ง

๓. ส่วน “ความรักชาติ” (Patriotism) นั้น

สำหรับผู้ที่ไม่มีชาติตามที่กล่าวในข้อ ๒.๑ กิติ และผู้ถือคติ จิตนิยมว่าไม่มีชาติตามที่กล่าวในข้อ ๒.๓ กิตินั้น ก็ไม่มีปัญหาที่จะต้องพิจารณาถึง “ความรักชาติ” เพราะพวกเขา “ไม่มีชาติ” จะให้รัก

สำหรับผู้ที่มิมีจิตสำนึกว่า “ชาติ” ของตนยังคงมีอยู่นั้น ก็มี “ความรักชาติ” คือ รัก “กายทางสังคม” (Social Organism) ซึ่งทุก ๆ คนที่มี “สัญชาติ” ก็เป็น “ชนแห่งชาติ” นั้นร่วมกันประกอบขึ้น แต่ความรักชาติของบุคคลต่าง ๆ ดังกล่าวนี้มีระดับแตกต่างกันตามระดับของ “ความเห็นแก่ตัว” (Egoism) และ “ความเห็นแก่ผู้อื่นเป็นส่วนรวม” (Altruism) ของแต่ละบุคคล

๓.๑ ความเห็นแก่ตัว (Egoism) หมายถึงการเอาประโยชน์ส่วนตัวเป็นใหญ่กว่าส่วนรวม การเอาประโยชน์ของชนชั้นตนเป็นใหญ่กว่าส่วนรวม การเอาประโยชน์ของเชื้อชาติ (Race) ของตนเป็นใหญ่กว่าส่วนรวม

มนุษย์แต่ละคนย่อมต้องการมีปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีพ อาทิ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค

การพักผ่อนหย่อนใจ (Loisir) การแสวงหาวิชาความรู้ ฯลฯ เพื่อความสุขกายสบายใจของตนและครอบครัว เพียงการทำมาหากินเพื่อความต้องการตามปกติของธรรมชาตินั้นยังไม่เข้าลักษณะที่เรียกว่า “ความเห็นแก่ตัว” ถ้าผู้ประกอบกิจกรรมนั้นมีได้เอาประโยชน์ส่วนตัวเป็นใหญ่กว่าส่วนรวม

ความเห็นแก่ตัวมีได้อยู่แต่เฉพาะในทางวัตถุประสงค์ของเท่านั้น หากการทงตนเองว่ายิ่งใหญ่หรือวิเศษกว่าคนอื่นซึ่งเรียกว่า “วีรบุรุษส่วนบุคคล” (Individual Heroism) ก็เข้าลักษณะความเห็นแก่ตัว

บุคคลใดมีความเห็นแก่ตัวมากเพียงใด ความรักชาติก็ลดน้อยลงเพียงนั้น จึงนำไปสู่ทรรศนะคติที่ถือว่า ชาติเป็นของตนและครอบครัวโดยเฉพาะและเป็นของชนชั้นตน โดยเฉพาะ

๓.๒ ความเห็นแก่ผู้อื่นเป็นส่วนรวม (Altruism) เกิดมีขึ้น ในยุคปฐมกาลซึ่งมนุษย์ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำมาหาเลี้ยงชีพ โดยไม่มีการกคชี่เบียดเบียนระหว่างกัน ต้องต่อสู้ภัยธรรมชาติร่วมกัน ความเป็นอยู่เช่นนี้จึงก่อให้เกิด

มนุษย์เกิดจิตสำนึกในความรักสังคมโดยมิได้ยกเอาความเห็น
แก่ตัวเหนือส่วนรวมและไม่มีชนชั้นหรือเชื้อชาติที่จะยกขึ้น
เป็นใหญ่กว่าส่วนรวม

(๑) แต่เมื่อสังคมของมนุษย์ได้เปลี่ยนแปลงเป็น
ระบบทาส คักคินา ทุนนิยม มนุษย์จึงมีฐานะและวิถีการชีพ
ต่างกันซึ่งมีสภาพเป็น "ชนชั้น" ต่าง ๆ ชนชั้นเหล่านี้ต้อง
การผูกขาดอำนาจเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ของสังคม
ไว้ในกำมือแห่งชนชั้นของตน ดังนั้นจึงเป็นบ่อเกิดแห่งความ
เห็นแก่ตัวของชนชั้น ซึ่งทำให้ "ความเห็นแก่ผู้อื่นเป็น
ส่วนรวม" ลดน้อยลงมา และความรักชาติเป็นส่วนรวม
ก็ลดน้อยลงไปด้วย แต่บุคคลบางส่วนแห่งชนชั้นเหล่านี้ซึ่ง
มองเห็นว่าชนชั้นของตนจะดำรงอยู่ได้ก็โดยให้ชาติคงอยู่ได้
ฉะนั้นจึงยังคงมีความรักชาติเป็นส่วนรวมเพื่อประโยชน์แห่ง
ชนชั้นของตนเองด้วย

(๒) ส่วนชนชั้นประเภทคนงานสมัยเก่าคือทาส ข้าราชการ
ไพร่ และคนงานสมัยใหม่คือ กรรมกรชนิดต่าง ๆ และ
ชาวนายากจนนั้น ความเป็นอยู่ทางชนชั้นของพวกเขาไม่มี
ลักษณะเป็นการผูกขาดหรือจะนำไปสู่การผูกขาดสังคม ฉะนั้น

จึงมีความรักชาติมากกว่าชนชั้นพวกที่ต้องการผูกขาดหรือจะนำไปสู่การผูกขาดสังคม ยกเว้นทาส, ข้าไพร่, คนงานบางคน ที่สละชนชั้นของตนเป็นลูกสมุนของชนชั้นผูกขาด จึงมีความรักชาติลดน้อยลงไปตามชนชั้นผูกขาด

(๓) ในสังคมที่ประกอบด้วยคนหลายเชื้อชาติ (Races) นี้ บุคคลส่วนหนึ่งได้สละจิตสำนึกในเชื้อชาติเดิมของตนหมดสิ้นไปแล้วโดยมีจิตสำนึกเช่นเดียวกับคนเชื้อชาติส่วนมากของสังคมนั้น จึงไม่มีจิตสำนึกที่จะถือเอาประโยชน์แห่งเชื้อชาติเดิมของตนเป็นใหญ่กว่าเชื้อชาติอื่น ความเห็นแก่ตัวและความเห็นแก่ชนชั้นจึงเป็นไปตามที่กล่าวในข้อ (๒)

แต่บุคคลอีกส่วนหนึ่ง ยังไม่อาจสละจิตสำนึกแห่งเชื้อชาติเดิมของตนให้หมดสิ้นไปได้ จึงยังมีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์แห่งเชื้อชาติเดิมเป็นใหญ่กว่าเชื้อชาติอื่น ความรักชาติเป็นส่วนรวมจึงลดลงตามลำดับมากน้อยสุดแท้แต่การเหลืออยู่ที่จิตสำนึกในเชื้อชาติเดิม.

ปรีดี พนมยงค์

ชานกรุงปารีส, ๒ สิงหาคม ๒๕๑๘

พิมพ์ที่มณฑลการพิมพ์ ถนนตานี บางลำพู กรุงเทพมหานคร
นางจรัส อ่องจรีต ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๐๘ โทร. ๘๒๖๕๖

